

verslag

Omschrijving	Rondetafelgesprekken Nieuwbouw Kerncentrales regio Maasvlakte – 6 maart 2025
Aanwezig	Ministerie KGG: Directie Kernenergie (Initiatiefnemer), Directie Realisatie Energietransitie (Bevoegd Gezag), GGD Rotterdam-Rijnmond, Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, Evides, Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland, Stichting De Noordzee, DCMR Milieudienst Rijnmond, Deltalinqs, Economic Board Zuid-Holland, Verontruste Burgers Voorne, Gemeente Voorne aan Zee (toehoorder), Gemeente Westland (toehoorder), Gemeente Rotterdam (toehoorder), Havenbedrijf Rotterdam (toehoorder).

Verslag Rondetafelgesprekken Maasvlakte – 6 maart 2025

Het ministerie van Klimaat en Groei en Groen (KGG) wil belanghebbenden structureel betrekken bij de ontwikkelingen rondom kernenergie. De Directie Kernenergie (initiatiefnemer van de bouw van twee kerncentrales) van het ministerie van Klimaat en Groene Groei, heeft op 6 maart 2025 rondetafelgesprekken georganiseerd met maatschappelijke organisaties in de regio Maasvlakte over de mogelijke nieuwbouw van kerncentrales 1 en 2 op de Maasvlakte I of II.

Tijdens deze eerste rondetafelgesprekken zijn vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties uit de regio geïnformeerd over het proces en de plannen voor de nieuwbouw van twee kerncentrales, is opgehaald welke vragen en zorgen er leven en hoe deze in het vervolgproces een plek kunnen krijgen.

Het ministerie van KGG organiseert diverse overleggen met de medeoverheden, zowel informeel (als initiatiefnemer) als formeel (als bevoegd gezag). Om die reden waren de omliggende gemeenten en provincie Zuid-Holland als toehoorder bij deze rondetafelgesprekken aanwezig, zodat ook zij konden horen en meenemen wat er in de regio speelt.

Het verslag is opgebouwd uit korte samenvattingen van de besprekingen tijdens het plenaire deel van de bijeenkomst en tijdens de thematafels. Vervolgens worden de specifieke opmerkingen en vragen van de aanwezigen per programmaonderdeel weergegeven in tabellen onderaan elk hoofdstuk, met daarbij de reactie vanuit de Directie Kernenergie van het ministerie van KGG.

1. PLENAIR

Samenvatting van de inbreng:

- **Openbaarheid en transparantie**
 - Akkoord op openbaarheid van het verslag is door aanwezigen bevestigd: het concept wordt voor publicatie op www.overkernenergie.nl met hen gedeeld, zodat zij vooraf eventuele suggesties voor wijzigingen kunnen delen.
- **Locatiekeuze kerncentrales**
 - Gevraagd is waarom de mogelijke zeewaartse uitbreiding van de Rotterdamse haven buiten beschouwing is gelaten in de onderzoeken.
 - Discussie of twee centrales op één locatie mogelijk en wenselijk is.
- **Nut en noodzaak kernenergie**
 - Aangegeven is dat kernenergie duur en inefficiënt is ten opzichte van alternatieven, en dat de echte oplossing ligt in energiebesparing.
- **Procedure en effectenanalyse**
 - Vraag of milieueffectrapportage (MER) ook bouwfase omvat. Dit is bevestigd door het ministerie van KGG.
 - Er is twijfel geuit over de haalbaarheid van publicatie van het NRD vóór de zomer van 2026 en onzekerheid over verdere planning.
 - Aangegeven is dat gezondheid expliciet meegenomen moet worden in milieueffectrapportage.
- **Betrokkenheid regio en sociale aspecten**
 - Een deelnemer benadrukt het belang van de gemeenten binnen de veiligheidsregio en veiligheid als onderwerp in dit proces. Ook benadrukt deze deelnemer het belang van de aanwezigheid van de gemeenten bij bijeenkomsten als deze.
 - Verduidelijking werd gevraagd over wat precies bedoeld wordt met 'investeren in kwaliteit leefomgeving' als compensatie voor de bouw van kerncentrales in een gebied.
 - Er is aangegeven dat de druk op de lokale arbeidsmarkt nu al enorm is, dit wordt verder in de hand gewerkt door de bouw van grootschalige kerncentrales. Dit en de huisvesting van de circa 10.000 werknemers wordt benoemd aandachtspunt.
- **Afstemming met andere projecten**
 - Goede coördinatie met Regionale Energie Strategieën nodig, om conflicten tussen projecten te voorkomen.

Tabel – Plenaire sessie

#	Vragen/ Opmerkingen	Stakeholder(s)	Reactie KGG
<i>Publicatie en Transparantie</i>			
1	Wordt het verslag openbaar?	GGD	Het verslag wordt eerst in concept gedeeld met de aanwezigen en vervolgens openbaar gemaakt.
<i>Nut en Noodzaak Kernenergie</i>			
2	Wat is de nut en noodzaak van kernenergie? Kunnen we het beter helemaal niet doen? Vanuit economisch en duurzaamheids-perspectief.	Milieudefensie Schiedam, Verontruste Burgers Voorne	Kernenergie wordt in het kader van het Programma Energiehoofdstructuur (PEH) meegewogen, waarbij onder meer kosten, energie-efficiëntie en alternatieve toepassingen integraal worden onderzocht. Binnen het PEH vindt echter alleen een weging plaats op ruimtelijke effecten (bijvoorbeeld de hoeveelheid benodigde kabels en infrastructuur). De bredere afweging op economisch vlak en

			duurzaamheid gebeurt binnen het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE).
3	Waarom wil het ministerie twee kerncentrales realiseren? Hiervoor moeten enorme investeringen gedaan worden. Oplossingen als consuminderen zouden de voorkeur moeten hebben.	Milieudefensie Schiedam, Verontruste Burgers Voorne	In het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) is hierin de afweging gemaakt. Voor meer informatie, zie het NPE. De ambitie van het huidige kabinet is 'een klimaatneutraal Nederland in 2050'. Het kabinet wil dat de elektriciteitsproductie uiterlijk in 2040 CO2-neutraal is. Kernenergie kan een belangrijke bijdrage leveren aan deze doelstelling. De ambitie van het huidige kabinet is de bouw van vier grote kerncentrales.
<i>Technische Beoordeling en Planning</i>			
4	Waarom is een zeewaartse uitbreiding van de Rotterdamse Haven niet meegenomen om de projectprocedure?	GGD	Een mogelijke zeewaartse uitbreiding wordt niet meegenomen in de zoektocht naar de locatie voor de eerste 2 kerncentrales. Deze plannen zijn nog niet concreet genoeg en te ver weg in de tijd om mee te nemen als locatie. In 2028 start het ministerie van KGG met de procedure voor de derde en vierde kerncentrales. Als er op dat moment concreet sprake is van een zeewaartse uitbreiding, dan kan deze als locatie meegenomen worden in die procedure.
5	Wordt de bouwfase in het MER meegenomen?	Veiligheidsregio	De bouwfase wordt zowel in het MER als in de IEA meegenomen.
6	Verzoek om verduidelijking van de criteria die hebben zijn gehanteerd in de cNRD	Veiligheidsregio	Voor de cNRD is technisch gekeken naar internationale criteria als uitsluitende geologische criteria, veiligheidscriteria, de beschikbaarheid van koelwater en netvereisten. Verdere milieuaspecten (zoals gezondheid en ecologie) worden in het MER en de IEA uitgewerkt.
7	Vraag of er bij de technische beoordeling in de cNRD ook naar de uitbreiding met kerncentrales 3 en 4 is gekeken.	Evides	Voor reactor 3 en 4 actualiseren we eerst het Programma Energiehoofdstructuur, in dit gesprek nu ligt de focus op besluitvorming over de ruimte voor de eerste twee centrales. Na actualisatie van het PEH moet voor de volgende twee kerncentrales opnieuw een projectprocedure worden gestart.
8	Er is twijfel geuit over de haalbaarheid van publicatie van het NRD vóór de zomer van 2026 en onzekerheid over verdere planning.	Economic Board Zuid-Holland, GGD	Het cNRD gaat voor de zomer 2025 ter inzage. De verdere planning voor het project moet vervolgens ook worden gemaakt. Op basis van de technische haalbaarheidsstudies die gevoerd zijn kan een meer exacte schatting gemaakt worden in de benodigde tijd en de kosten van het projecten. Voor meer informatie, zie de kamerbrief Stand van zaken na afronden technische haalbaarheidsstudies .
<i>Gezondheid en Sociale aspecten</i>			
9	Wat wordt er bedoeld met "investeren in de kwaliteit van de leefomgeving" en wordt dit gezien als compensatie voor	GGD	Met investeren in de kwaliteit van de leefomgeving wordt bedoeld dat er gerichte maatregelen worden genomen om eventuele negatieve impact van de bouw van de kerncentrales op omgeving, infrastructuur,

	de bouw van de kerncentrales?		milieu en natuur zoveel mogelijk te beperken en waar nodig te compenseren. Hoe geringer de uiteindelijke impact van het project is, hoe beperkter de noodzaak tot aanvullende compensatiemaatregelen zal zijn.
--	-------------------------------	--	--

2. THEMATAFEL Ruimtelijke ordening, gezondheid en veiligheid, natuur, milieu en landschap

Aanwezigen: ministerie van KGG (Directie Kernenergie) Initiatiefnemer), GGD Rotterdam-Rijnmond, Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, Evides, Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland, Stichting De Noordzee, DCMR Milieudienst Rijnmond, Gemeente Rotterdam (toehoorder), Havenbedrijf Rotterdam (toehoorder).

Samenvatting van de inbreng: Deze thematafel besloeg een brede reeks onderwerpen rondom de onderwerpen ruimtelijke ordening, veiligheid, gezondheid en milieu.

- **Ruimtelijke ordening en leefbaarheid**
 - Effecten van kerncentrales op woonomgeving en gezondheid zijn belangrijk aandachtspunt in de MER-procedure.
- **Veiligheid en hulpverlening**
 - Oproep tot vroegtijdige betrokkenheid hulpverleningsdiensten. Ook werd opgeroepen tot 'safety by design', dat al in de ontwerpfasen rekening wordt gehouden met alle facetten van veiligheid en dat dit in samenwerking gebeurt met de veiligheidsregio.
 - Er zijn geen middelen beschikbaar gesteld voor veiligheidsregio's voor het onderwerp kernenergie, ondanks het feit dat zij hun kennis op dit onderwerp moeten vergroten. Aangegeven is dat de veiligheidsregio in het algemeen minder budget krijgt.
 - Voor veiligheid tijdens de bouw is specifieke aandacht nodig, door hoog aantal werknemers en moeilijkheden die hierbij mogelijk op kunnen treden. Denk bijvoorbeeld aan het blussen van brand op de bouwplaats.
- **Waterbeheer en infrastructuur**
 - Kerncentrales leiden tot een vraag naar zoet water voor kerncentrale (drink-, proces-, koelwater), water is niet zonder meer beschikbaar.
 - Voor de betonproductie als onderdeel van de bouwfase wordt ook veel 'bouwwater' verbruikt.
 - Waterbedrijven moeten tijdig worden betrokken voor beschikbaarheid zoet water. Denk hierbij aan aanleggen van benodigde infrastructuur.
- **Ecologische impact en natuureffecten**
 - De weging nut en noodzaak van kernenergie moet gemaakt ten opzichte van de impact op natuur.
 - Zorg over effecten kerncentrale op ecosysteem Noordzee, inclusief Natura2000. Met name vanwege het feit dat dit gebied een belangrijke voedselvoorzieningslocatie is voor veel diersoorten.
 - Ook wordt de vraag gesteld in hoeverre natuureffecten worden meegenomen in de technische haalbaarheidsstudies.
 - Vraag of zeewater verantwoord ingezet kan worden als koelwater.
- **Huisvesting arbeidsmigranten**
 - Aanwezigen zien risico's in de tijdelijke huisvesting van duizenden arbeidsmigranten. Dit kan negatieve effecten hebben op de sociale cohesie in de omgeving en ook de gezondheid van de arbeidsmigranten is punt van zorg.

- De GGD is van mening dat de effecten op de gezondheid van deze huisvesting onderdeel moet zijn van de plan-MER. Dit omdat in de Omgevingswet is aangegeven dat alle effecten op gezondheid moeten worden meegenomen in de belangenafweging van het besluit.
- **Compensatie en verduurzaming**
 - Gebruik bestaande Tafel van Borging waar gemaakte afspraken over compensatie natuur en omgeving vanwege de aanleg van Maasvlakte 2 worden uitgevoerd.
 - Er moet volgens enkele deelnemers in ieder geval vastgelegd worden dat er compensatie komt voor de impact van alle veranderingen in de regio Rijnmond, zelfs zonder kerncentrale. Hier kan de Tafel van Borging een rol in spelen.

Vragen/opmerkingen en antwoorden

#	Vragen/ Opmerkingen	Stakeholder(s)	Reactie KGG
<i>Waterbeheer en – infrastructuur</i>			
1	Beschikbaarheid en kwaliteit van zoet water (o.a. drinkwater tijdens bouw en operationele fase) versus inzet van zeewater voor koeling moet een aandachtspunt zijn.	Evides, SDN	Het moet duidelijk zijn voorafgaand aan de bouw wat de behoefte voor drinkwater en industriewater is. De specifieke uitwerking ervan volgt in de volgende fase als er een locatie gekozen is.
2	Hou bij aanpassingen in de infrastructuur ook rekening met ondergrondse structuur en netcongestie.	Evides	Er wordt in beeld gebracht wat de benodigde ruimte op het hoogspanningsnet is, maar ook op andere vormen van (ondergrondse) infrastructuur, zoals waterleidingen.
<i>Veiligheid en Hulpverlening</i>			
3	Aangegeven wordt dat de afstemming over kernenergie in relatie tot veiligheid binnen NOVEX Rotterdamse Haven besproken kan worden.	Veiligheidsregio	Er is nauwe afstemming tussen NOVEX Rotterdamse Haven (waarin het ministerie van KGG vertegenwoordigd is) en de directie Kernenergie. Waar nodig en mogelijk wordt gebruik gemaakt van bestaande structuren en processen.
4	Hou rekening met veiligheidsvraagstukken rondom de bouwfase. Zoals de capaciteit van hulpverlening en voorbereiding op incidenten.	Veiligheidsregio Rotterdam/Rijnmond, GGD	Om tot de bouwfase te komen, is het noodzakelijk dat er op termijn een afgestemd veiligheidsplan ligt. Dit wordt getoetst door zowel de ANVS als door de relevante Veiligheidsregio's. De groepsrisicoverantwoording maakt daar dan een onderdeel van uit.
<i>Gezondheid en Sociale aspecten</i>			
5	Hoe worden onderwerpen als gezondheid en sociale aspecten (inclusief tijdelijke huisvesting) geïntegreerd in het MER en de IEA?	GGD, DCMR Milieudienst, Veiligheidsregio Rotterdam/Rijnmond	Deze onderwerpen worden integraal meegenomen in het besluitvormingsproces. De effecten van tijdelijke huisvesting op factoren als gezondheid en milieu worden meegenomen in de MER en de Integrale Effectenanalyse IEA.
<i>Ecologische en Natuureffecten</i>			
6	Integratie van ecologische en natuureffecten, met name in Natura2000-gebieden.	SDN, Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland	We toetsen op Natura 2000, maar ook op Natuur Netwerk Nederland en beschermde soorten.
7	Wat is de kans dat zeewater wordt ingezet voor koeling, mede gezien het Natura2000-karakter van de Noordzee en het belang	SDN	Zeewater kan toegepast worden voor de koeling, zolang in de kerncentrale gebruik gemaakt wordt van een metaal dat niet corrodeert. Koeltorens kunnen eventueel ingezet worden, dienen als

	van voedselvoorziening voor diersoorten?		mitigerende maatregel als er significante effecten zouden optreden bij koelwaterlozingen.
8	Verduurzaming en stikstofreductie in combinatie met de extra huisvesting voor arbeidsmigranten.	Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland	De mate waarin stikstofdepositie een rol gaat spelen moet nog onderzocht worden de MER en de IEA. Duidelijk is in elk geval dat er tijdens bouwfase (van zowel de kerncentrale, als van de nieuw te realiseren tijdelijke huishoudens) een significant grotere bijdrage van stikstofdepositie is dan tijdens de operationele fase van de kerncentrales.
9	In hoeverre worden natuureffecten meegenomen in de technische haalbaarheidsstudies?	SDN	Ecologische vriendelijkheid en de natuureffecten van de kerncentrales worden niet in de technische haalbaarheidsstudies meegenomen. In de milieu effectenrapportage (MER) wordt dit expliciet meegenomen.
<i>Overleg en Borging input</i>			
10	Effectiviteit van de rondetafels en borging van datgene wat opgehaald wordt.	Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland, DCMR Milieudienst	De input die tijdens deze sessies wordt opgehaald, wordt gebruikt om de impact van de bouw en operatie in alle gebieden gericht te onderzoeken. Het ministerie blijft hierover graag in contact met de betrokken organisaties en belanghebbenden.
11	Welke rol heeft dit informele participatieproces in het formele proces (vanuit de Directie Realisatie Energietransitie als bevoegd gezag)?	Allen	Beiden processen zijn belangrijk voor de oordeelsvorming. De input van de experts is van belang voor de ministers van KGG en VRO voor het maken van een locatiekeuze voor de bouw van twee grote kerncentrales.
12	Organisaties moeten op dit onderwerp kennis opbouwen en capaciteit inzetten die niet altijd beschikbaar is.	Allen	Het ministerie begrijpt dit en gaat hierover graag met stakeholders in gesprek. Om zo te zoeken naar een manier om te participeren die past bij de betreffende organisatie.

3. THEMATAFEL Economie en energietransitie

Aanwezigen: Ministerie KGG: Directie Kernenergie (Initiatiefnemer), Directie Realisatie Energietransitie (Bevoegd Gezag), Deltalinqs, Economic Board Zuid-Holland, Verontruste Burgers Voorne, Evides, Gemeente Voorne aan Zee (toehoorder), Gemeente Westland (toehoorder).

Samenvatting van de inbreng:

Bij de thematafel over economie en energietransitie lag de nadruk op de nut en noodzaak van kernenergie, ruimtelijke inpasbaarheid en de impact op de regionale economie.

- **Nut en noodzaak kernenergie**
 - Discussie over economische efficiëntie en duurzaamheid kernenergie.
 - Suggestie om investeringen eerder in alternatieven te doen, zoals energiebesparing.
- **Ruimtebeslag en cumulatieve effecten**
 - Belang van integrale benadering van ruimtegebruik kernenergie én andere energieprojecten.
 - Vraag om indirecte ruimtevraag (opslag elektrolyzers, batterijen) duidelijk mee te nemen in procedure.
- **Impact op regio en leefomgeving**
 - Beperk overlast voor omgeving tot minimum.
 - Specifieke zorgen:
 - Huisvesting van werknemers in relatie tot lokale woningmarkt en sociale cohesie.
 - Impact nieuwe infrastructuur (hoogspanningslijnen) op zichtlijnen landschap.
 - Potentiële visuele hinder door eventuele koeltorens.
- **Transport nucleair afval**
 - Duidelijkheid gevraagd over transportwijze (bijvoorbeeld spoor) en impact hiervan op de lokale bevolking.
- **Energieopslag en netcongestie**
 - Zorgen over druk op elektriciteitsnet, stabiliteit belangrijk voor industrie.
 - Mogelijke alternatieve opslagmethoden zoals valmeer (Delta21) als efficiëntere oplossing genoemd.
- **Arbeidsmarkt en huisvesting werknemers**
 - Bezorgdheid over tekort technisch personeel en concentratie huisvesting werknemers.
 - Oproep tot centrale coördinatie huisvesting dichtbij projectlocatie voor behoud lokale leefbaarheid.
- **Proces en participatie**
 - Wens voor maximale transparantie en centrale, toegankelijke informatievoorziening. Denk hierbij aan een documentbibliotheek en notificaties.
 - Duidelijkheid gevraagd over participatieproces na locatiekeuze en inrichting vervolgstudies.

Vragen/opmerkingen en antwoorden

#	Vragen/ Opmerkingen	Stakeholder(s)	Reactie KGG
<i>Technische Beoordeling en Planning</i>			
1	Ruimtevraag en integratie van initiatieven (inclusief opslag van circulaire grondstoffen en energiebronnen)	Economic Board Zuid-Holland, Deltalinqs	De totale ruimtevraag wordt in het PEH bekeken, zodat de fysieke ruimtebehoefte van kernenergie, wind, zon en andere bronnen in relatie tot elkaar bekeken kunnen worden.

2	Werknemers en huisvesting: in de context van economische, sociaal en energietransitie.	Verontruste Burgers Voorne, Gemeente Voorne aan Zee	Huisvesting voor werknemers wordt meegenomen in de IEA, met aandacht voor voorbeelden als Hinkley Point. Concreet beleid volgt na de locatiekeuze.
3	Tekort aan werknemers: de arbeidsmarkt staat nu al onder druk. De bouw van kerncentrales zal dit enkel nog erger maken.	Milieudefensie Schiedam	Het ministerie erkent de zorgen over extra druk op de regionale arbeidsmarkt als gevolg van de bouw van nieuwe kerncentrales. Om dit te beperken, zet het ministerie via het Meerjarig Missiegedreven Innovatieprogramma Kernenergie (MMIP Kernenergie) actief in op het versterken en uitbreiden van nucleair-technische opleidingen op mbo-, hbo- en universitair niveau. Daarnaast werkt het ministerie samen met regionale onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven aan maatregelen om lokaal talent op te leiden en zo concurrentie met bestaande bedrijven te minimaliseren. Verder wordt in het kader van het project nauwkeurig gekeken naar de arbeidsmarktimpact en worden aanvullende maatregelen onderzocht om eventuele negatieve effecten zo veel mogelijk te beperken.
4	Transport van nucleair afval: wat de impact op het net en omgevingssentiment?	Verontruste Burgers Voorne, Economic Board Zuid-Holland	Transport via spoor wordt als veiliger gezien. Alle opties worden onderzocht: transport over de weg, over zee.
5	Energieopslag en netcongestie: stabiliteit van het elektriciteitsnet en alternatieve opslagmethoden.	Evides, Economic Board Zuid-Holland, Milieudefensie Schiedam	Onderzoek naar netcongestie wordt gedaan en energieopslag (bijvoorbeeld via een 'valmeer'-systeem) komt in de herziening van het Programma Energiehoofdstructuur aan bod.
<i>Overleg en Borging input</i>			
6	Proces en betrokkenheid / Rijk-Regiopakket: verdere inrichting van participatie en transparantie	Economic Board Zuid-Holland, Verontruste Burgers Voorne, Deltalinqs	Na de locatiekeuze start een nieuwe fase in de participatie. Het Rijk-Regiopakket wordt voor in samenwerking met alle betrokken partijen voorbereid en transparant, openbaar vastgelegd.

Conclusie

De rondetafel op de Maasvlakte leverde een breed spectrum aan input op, variërend van vragen over technische en infrastructurele aspecten tot zorgen en ideeën over strategie, milieueffecten en participatie. Belangrijke gedeelde thema's, zoals de onzekerheden in planning, de noodzaak om ontwikkelingen integraal af te stemmen met andere projecten en het belang van transparantie richting de omgeving, zijn tijdens deze sessie opgehaald.

De Directie Kernenergie van het ministerie van KGG verwerkt deze input in de plan-MER en Integrale Effectenanalyse. Hiermee wordt het onderdeel van de uiteindelijke besluitvorming. De rondetafelgesprekken zijn positief ontvangen door de deelnemers, de gesprekken krijgen zeker een vervolg.